

BOSHLANG‘ICH SINFLARDA SAVODXONLIK DARSLARINI TASHKILLASH

Kushakova Patmaxon Billalovna

Annotatsiya: *Ushbu maqolada Savodxonlik darslari o‘quvchilarning kelajagi uchun muhim ahamiyatga egaligi, o‘quvchilarga o‘qish va yozish ko‘nikmalarini o‘rgatish, kitobga muhabbat uyg‘otish va o‘qishga bo‘lgan qiziqishni oshirish, o‘quvchilarni kelgusi ta’lim bosqichlariga tayyorlash haqida so‘z boradi.*

Kalit so‘zlar: *savodxonlik, dars, ta’lim, ko‘nikma, bilim, ahamiyat, rivojlantirish, kitob, tarbiya.*

Boshlang‘ich sinflarda savodxonlik darslarini tashkil etish o‘quvchilarning kelgusi ta’limi uchun muhim poydevor hisoblanadi. Ushbu darslar o‘quvchilarni o‘qish va yozish asoslariga o‘rgatadi, ularning nutqini rivojlantiradi va kitobga muhabbat uyg‘otadi. Boshlang‘ich ta’lim mazmunida bolalarni mehnat, ijtimoiy va shaxsiy hayotga tayyorlashga zarur bo‘lgan hamkorlik, samimiyat va o‘zaro yordam natijasida yosh avlodni tarbiyalashga alohida ahamiyat berilgan. Boshlang‘ich ta’lim shaxsning shakllanishida u o‘sib voyaga yetadigan shart-sharoitlarida muhim rol o‘ynaydi. Yosh avlodni ijodiy izlanuvchan, vatanparvar shaxs bo‘lib shakllanishida boshlang‘ich ta’lim mas’uliyati alohida ajralib turadi. Jamiyatimiz ma’naviy-siyosiy birligini ijtimoiy tarbiyaning maqsadlariga to‘la mos ekanligini belgilaydi. Quyida savodxonlik darslarini samarali tashkil etish bo‘yicha tavsiyalar keltirilgan:

1. Darsning maqsadi va vazifalari:

Har bir darsning aniq maqsadi va vazifalari belgilanishi kerak. Masalan, darsning maqsadi - "O" harfini o‘rgatish bo‘lsa, vazifalari - "O" harfini yozish, so‘zlarda "O" harfini topish, "O" harfi ishtirokidagi rasmlar bilan tanishish bo‘lishi mumkin.

2. Darsning tuzilishi:

Savodxonlik darsi odatda quyidagi bosqichlardan iborat bo‘ladi:

- Tashkiliy qism: O‘quvchilar bilan salomlashish, darsga tayyorgarlikni tekshirish va darsga ijobiy muhit yaratish.
- O‘tilgan mavzuni takrorlash: Oldingi darsda o‘tilgan materialni qisqacha takrorlash orqali o‘quvchilarning xotirasini yangilash va yangi mavzuni o‘zlashtirishga tayyorlash.
- Yangi mavzuni tushuntirish: Yangi harf, so‘z yoki qoidani tushunarli va qiziqarli tarzda tushuntirish. Misollar keltirish, rasmlardan foydalanish va o‘quvchilarning savollariga javob berish.
- Mustahkamlash mashqlari: Yangi o‘tilgan materialni mustahkamlash uchun turli xil mashqlar (yozish, o‘qish, so‘zlarni tuzish, o‘yinlar) o‘tkazish.
- Darsni yakunlash: Darsda o‘tilgan materialni qisqacha takrorlash, o‘quvchilarni baholash va uyga vazifa berish.

3. O‘qitish usullari va vositalari:

- Interfaol usullar: Savol-javob, guruhlarda ishlash, o‘yinlar, loyihalar kabi interfaol usullardan foydalanish o‘quvchilarning faolligini oshiradi va o‘quv jarayonini qiziqarli qiladi.

- Ko‘rgazmali vositalar: Rasmlar, kartochkalar, harflar alifbosi, slaydlar, videoroliklar kabi ko‘rgazmali vositalardan foydalanish o‘quvchilarning materialni yaxshiroq tushunishiga yordam beradi.

- O‘yinlar: "So‘z tuzish", "Harfni top", "Rasmga mos so‘zni top" kabi o‘yinlar o‘quv jarayonini qiziqarli va o‘ynoqi qiladi.

- AKTdan foydalanish: Kompyuter, proyektor, interaktiv taxta kabi AKT vositalaridan foydalanish darsning samaradorligini oshiradi va o‘quvchilarning qiziqishini uyg‘otadi.

4. Darsda individual yondashuv:

Har bir o‘quvchining individual xususiyatlarini (bilim darajasi, qiziqishlari, o‘rganish tezligi) hisobga olish va ularga mos topshiriqlar berish muhim. Zaif o‘quvchilarga qo‘shimcha yordam berish, qobiliyatli o‘quvchilarga esa murakkabroq topshiriqlar berish tavsiya etiladi.

5. Darsga qo‘yiladigan talablar:

- Ilmiylik: Darsda beriladigan ma’lumotlar ilmiy asoslangan bo‘lishi kerak.
- Tarbiyaviylik: Dars o‘quvchilarda yaxshi axloqiy sifatlarni tarbiyalashga qaratilgan bo‘lishi kerak.

- Qiziqarlilik: Dars o‘quvchilar uchun qiziqarli va zavqli bo‘lishi kerak.

- Amaliylik: Darsda o‘tilgan material amaliyotda qo‘llanilishi mumkin bo‘lishi kerak.

6. Boshlang‘ich sinflarda savodxonlik darslari uchun mavzular:

- Alifbo harflari bilan tanishish

- Harflarni yozish

- Bo‘g‘inlarni o‘qish

- So‘zlarni o‘qish va yozish

- Gaplarni tuzish

- Matnlarni o‘qish va tahlil qilish

- Grammatika asoslari (so‘z turkumlari, gap bo‘laklari)

- Imlo qoidalari

- O‘qituvchining o‘z ustida ishlashi, yangi metodikalarni o‘rganishi va o‘z tajribasini oshirishi.

Ushbu tavsiyalarga amal qilib, siz boshlang‘ich sinflarda samarali savodxonlik darslarini tashkil etishingiz va o‘quvchilarning kelgusi ta’limi uchun mustahkam poydevor yaratishingiz mumkin.